

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 19ης Μαΐου 2004

σχετικά με το καθεστώς ενισχύσεων που σχεδιάζει να εφαρμόσει η Ιταλία υπέρ των πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων — Πρόγραμμα Α.Ι.Μ.Α. πτηνοτροφικός τομέας — C 59/2001 (ex N 97/1999)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2004) 1802]

(Το κείμενο στην ιταλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(2007/52/EK)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, σύμφωνα με το προαναφερθέν άρθρο,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- (1) Με επιστολή της στις 17 Δεκεμβρίου 1999, η οποία καταχωρίστηκε στις 22 Δεκεμβρίου 1999, η μόνιμη αντιπροσωπεία της Ιταλίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση κοινοποίησε το εν λόγω μέτρο στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, σχετικά με ορισμένες παρεμβάσεις του προγράμματος Α.Ι.Μ.Α. (ιταλικός σύνδεσμος γεωργικών αγορών) υπέρ του πτηνοτροφικού τομέα της ιταλικής αγοράς, ο οποίος επλήγη σοβαρά από τη μείωση της κατανάλωσης και των πωλήσεων πουλερικών ύστερα από την «κρίση της διοξίνης» το 1999.
- (2) Με επιστολές της στις 8 Αυγούστου 2000, η οποία καταχωρίστηκε στις 9 Αυγούστου 2000, στις 15 Νοεμβρίου 2000, η οποία καταχωρίστηκε στις 21 Νοεμβρίου 2000, στις 27 Φεβρουαρίου 2001, η οποία καταχωρίστηκε την 1η Μαρτίου 2001, και στις 23 Μαΐου 2001, η οποία καταχωρίστηκε στις 28 Μαΐου 2001, η μόνιμη αντιπροσωπεία της Ιταλίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση κοινοποίησε στην Επιτροπή τις συμπληρωματικές πληροφορίες που ζητήθηκαν από τις ιταλικές αρχές με επιστολή στις 18 Φεβρουαρίου 2000 (αναφ. AGR 5073), στις 2 Οκτωβρίου 2000 (αναφ. AGR 25123), στις 10 Ιανουαρίου 2001 (αναφ. AGR 000449) και στις 24 Απριλίου 2001 (αναφ. AGR 009825).
- (3) Με επιστολή της στις 30 Ιουλίου 2001, η Επιτροπή ενημέρωσε την Ιταλία για την απόφασή της να κινηθεί τη διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 88 παράγραφος 2 της Συνθήκης κατά της ενίσχυσης αυτής.
- (4) Η απόφαση της Επιτροπής να κινηθεί τη διαδικασία δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* ⁽¹⁾. Η Επιτροπή κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με το εν λόγω μέτρο.
- (5) Οι ιταλικές αρχές υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους με επιστολή της 24ης Οκτωβρίου 2001, η οποία καταχωρίστηκε στις 26 Οκτωβρίου 2001. Η Επιτροπή δεν έχει λάβει παρατηρήσεις εκ μέρους των άλλων ενδιαφερομένων.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Νομική βάση

- (6) Εθνικό πρόγραμμα παρεμβάσεων Α.Ι.Μ.Α. για το έτος 1999. Η νομική βάση της προτεινόμενης ενίσχυσης είναι το άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο δ) του νόμου αριθ. 610/82, το οποίο εξουσιοδοτεί το φορέα Α.Ι.Μ.Α. «χρησιμοποιώντας τα μέσα που έχει στη χρηματοοικονομική του διαχείριση, σε συνάρτηση με την εξέλιξη στην εσωτερική αγορά και τις διαθεσιμότητες (...), να προσφέρει γεωργικά προϊόντα διατροφής σε αναπτυσσόμενες χώρες, οι οποίες καθορίζονται σε συμφωνία με το υπουργείο Εξωτερικών και κατόπιν διαβούλευσης με το Εθνικό Ινστιτούτο Διατροφής».

Πλαίσιο

- (7) Η εθνική ένωση πτηνοτρόφων (UNA) της Ιταλίας ζήτησε από τον Α.Ι.Μ.Α. να παρέμβει στην αγορά με σκοπό την αποκατάσταση των σοβαρών συνεπειών της «κρίσης της διοξίνης» στον τομέα του κρέατος των πουλερικών.
- (8) Σε ένα πρώτο στάδιο (βλ. την επιστολή της 17ης Δεκεμβρίου 1999), ύστερα από την άρνηση του Α.Ι.Μ.Α. να αγοράσει 17 000 τόνους απώλητου κρέατος, αξίας 40 δισ. ΙΤL (20 εκατ. EUR περίπου), η UNA πρότεινε την εμπορική διάθεση ενός μέρους του κρέατος αυτού (11 450 τόνων) σε πλεονεκτικές τιμές στις αγορές των αναπτυσσόμενων χωρών· τη διαφορά μεταξύ της πραγματικής εμπορικής αξίας του εμπορεύματος και της τιμής πώλησής του (20 δισ. ΙΤL περίπου, δηλ. το 50 % της εμπορικής αξίας της αγοράς) θα την επιβαρυνόταν ο Α.Ι.Μ.Α.
- (9) Σε συνέχεια των παρατηρήσεων των υπηρεσιών της Επιτροπής (βλ. την επιστολή της 18ης Φεβρουαρίου 2000), από τις οποίες προέκυπτε ότι η ενίσχυση εμφανιζόταν περισσότερο ως επιστροφή κατά την εξαγωγή η οποία θα κάλυπτε τη διαφορά μεταξύ της τιμής των πουλερικών στις αγορές του τρίτου κόσμου και της τιμής στην ιταλική αγορά (και, κατά συνέπεια, ως ενίσχυση εξ' ορισμού ασύμβατη με την κοινή αγορά, λαμβανομένων υπόψη των υποχρεώσεων της Κοινότητας έναντι του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και της κοινής οργάνωσης αγορών), οι ιταλικές αρχές, στην επιστολή τους της 10ης Αυγούστου 2000, δεν ανέφεραν πλέον το αρχικό αντικείμενο της ενίσχυσης, αλλά εκτιμούσαν ότι οι ζημιές τις οποίες είχαν υποστεί οι ιταλοί πτηνοτρόφοι μπορούσαν να θεωρηθούν ως αποτέλεσμα έκτακτου γεγονότος (και όχι ως συνέπεια κανονικών κινδύνων της αγοράς) και για το λόγο αυτό μπορούσαν να περιληφθούν στην παρέκκλιση που προβλέπεται από το άρθρο 87 παράγραφος 2, στοιχείο β) της Συνθήκης.

⁽¹⁾ ΕΕ C 254 της 13.9.2001, σ. 2.

Μέτρο

- (10) Το εν λόγω πρόγραμμα προβλέπει τη χορήγηση αντιστάθμισης στους πτηνοτρόφους που υπέστησαν μείωση των τιμών και των πωλήσεων εξ αιτίας της «κρίσης της διοξίνης» και της ανησυχίας που εξαπλώθηκε στους καταναλωτές. Η ενίσχυση αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ των μέσων τιμών που καταγράφηκαν στις χώρες οι οποίες δεν επλήγησαν από την κρίση και στις ιταλικές τιμές κατά την περίοδο Ιουνίου-Ιουλίου 1999 (περίοδος την οποία θα κάλυπτε η αντιστάθμιση). Οι μέσες τιμές στις χώρες που δεν επλήγησαν από την κρίση (εκτός της Ιταλίας) ήταν, σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, 137,89 EUR/100 kg για το μήνα Ιούνιο και 132,35 EUR/100 kg για το μήνα Ιούλιο. Η διαφορά της τιμής είναι επομένως 53,966 EUR/100 kg για το μήνα Ιούνιο και 46,218 EUR/100 kg για το μήνα Ιούλιο⁽²⁾. Η ενίσχυση ανέρχεται κατ' ανώτατο όριο σε 21 150 IΤL/100 kg (δηλ. 10,92 EUR/100 kg) και σε 15 400 IΤL/100 kg (δηλ. 7,95 EUR/100 kg). Η ενίσχυση χορηγείται για το κρέας που παρήχθη και διετέθη στην αγορά κατά τον Ιούνιο και τον Ιούλιο του 2001, συνολικού ύψους 10 329 138 EUR.
- (11) Για να αιτιολογήσουν την ενίσχυση αυτή, οι ιταλικές αρχές διευκρινίζουν ότι η «κρίση της διοξίνης» επέφερε όχι μόνο σημαντική μείωση της παραγωγής και της εμπορίας (λόγω των διαταραχών στην αγορά που ακολούθησαν την κρίση), αλλά και εξίσου σημαντική μείωση της κατανάλωσης πτηνοτροφικών προϊόντων. Σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσαν οι ιταλικές αρχές, οι πωλήσεις σε χαμηλή τιμή των ιταλών παραγωγών έφτασαν τα 34 700 000 kg κρέατος τον Ιούνιο του 1999 (έναντι 52 000 000 kg τον Ιούνιο 1998) και 30 200 000 kg τον Ιούλιο του 1999 (έναντι 51 000 000 kg τον Ιούλιο του 1998⁽³⁾). Παρά τα προληπτικά μέτρα που έλαβε η UNΑ για να αποφευχθεί μια κρίση υπερπαραγωγής κρέατος πουλερικών (μέτρα που αφορούσαν τη σφαγή κατά το μήνα Μάρτιο νεοσσών οι οποίοι θα έπρεπε να σφαγούν κατά τους επόμενους μήνες), η «κρίση της διοξίνης» εμπόδισε την επίτευξη ικανοποιητικών αποτελεσμάτων στον τομέα αυτόν.
- (12) Στις επιστολές τους, με ημερομηνίες 21 Νοεμβρίου 2000 και 28 Μαΐου 2001, οι ιταλικές αρχές επεσήμαναν τον καθοριστικό ρόλο που διαδραμάτισαν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης κατά τη διάρκεια των μηνών της κρίσης: η ανησυχία την οποία δημιούργησαν επιδείνωσε τη μεγάλη πτώση της κατανάλωσης κρέατος πουλερικών (μικρότερη, σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, κατά 29,1 % για τον Ιούνιο, κατά 10,1 % για τον Ιούλιο, κατά 16,2 % για τον Αύγουστο και κατά 5,9 % για όλη τη χρονιά). Η πτώση της ζήτησης προκάλεσε σαφή συρρίκνωση των τιμών, ιδίως κατά τους μήνες Ιούνιο και Ιούλιο (-30 % και - 30,1 % συγκριτικά με τους ίδιους μήνες της προηγούμενης χρονιάς). Εξάλλου, για να αντιμετωπιστεί η κατάσταση αυτή, οι ιταλοί παραγωγοί έπρεπε να αποθηκεύσουν 4 150 τόνους κρέατος κοτόπουλου τον Ιούνιο, 9 271 τόνους τον Ιούλιο και 2 595 τόνους τον

Αύγουστο, διότι δεν ήταν δυνατόν να διοχετευτούν στην αγορά.

- (13) Η ενίσχυση δεν προβλέπει καμία αποζημίωση για τη θανάτωση των ζώων ή την εξάλειψη των προϊόντων ζωικής προέλευσης που είναι ακατάλληλα για κατανάλωση και διάθεση στην αγορά.

Ποσό της ενίσχυσης

- (14) Το ανώτατο συνολικό ύψος της προβλεπόμενης συνδρομής είναι 20 δισ. IΤL (δηλ. 10 329 138 EUR).

Λόγοι για την κίνηση της διαδικασίας

- (15) Η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 88 παράγραφος 2 της Συνθήκης επειδή είχε αμφιβολίες σχετικά με τη συμβατότητα του συστήματος με την κοινή αγορά. Οι αμφιβολίες αυτές αφορούσαν τη δυνατότητα εξομοίωσης της εν λόγω ενίσχυσης με ενίσχυση η οποία προορίζεται για την αποζημίωση των ζημιών που οφείλονται σε έκτακτο γεγονός. Μάλιστα οι ιταλικές αρχές αναφέρθηκαν στο άρθρο 87 παράγραφος 2, στοιχείο β) της Συνθήκης, το οποίο προβλέπει ότι οι ενισχύσεις που προορίζονται για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από έκτακτα γεγονότα συμβιβάζονται με την κοινή αγορά. Η κοινοποίηση αναφέρεται στην «κρίση της διοξίνης» ως έκτακτο γεγονός.
- (16) Η έννοια του έκτακτου γεγονότος δεν καθορίζεται στη Συνθήκη. Η Επιτροπή εφαρμόζει τη διάταξη αυτή κατά περίπτωση αφού εκτιμήσει το συγκεκριμένο γεγονός. Στην περίπτωση της «κρίσης της διοξίνης» στα τρόφιμα και στις ζωοτροφές που παράγονταν στο Βέλγιο, η Επιτροπή είχε καταλήξει ότι επρόκειτο για έκτακτο γεγονός, κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2, στοιχείο β) της Συνθήκης, δεδομένης της φύσης και της έκτασης των περιορισμών που έπρεπε να επιβληθούν με σκοπό την προστασία της δημόσιας υγείας στη χώρα αυτή⁽⁴⁾.
- (17) Είχαν υπάρξει κι άλλα προηγούμενα όσον αφορά τον ορισμό του έκτακτου γεγονότος ιδίως στο πλαίσιο πολυάριθμων ενισχύσεων που χορηγήθηκαν από το Ηνωμένο Βασίλειο⁽⁵⁾ κατά τη διάρκεια της κρίσης της ΣΕΒ: η Επιτροπή είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι επρόκειτο για έκτακτο γεγονός λαμβάνοντας ιδίως υπόψη την απαγόρευση των εξαγωγών βοείου κρέατος και τη μείωση της κατανάλωσης βοείου κρέατος λόγω της ανασφάλειας και της ανησυχίας που είχαν προκαλέσει οι πληροφορίες σχετικά με τη ΣΕΒ. Ωστόσο, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι τα συγκεκριμένα παραδείγματα δεν αναφέρονται, όπως στην προκειμένη περίπτωση, σε μια χώρα της οποίας η αγορά διαταράχθηκε λόγω της επιφυλακτικής στάσης των καταναλωτών λόγω της διοξίνης, αλλά σε χώρες που επλήγησαν άμεσα από τη νόσο (τη ΣΕΒ όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο και τη διοξίνη όσον αφορά το Βέλγιο).

⁽²⁾ Οι αντίστοιχες τιμές στην Ιταλία ήταν 83,924 EUR/100 kg και 86,132 EUR/100 kg.

⁽³⁾ Τα στοιχεία αυτά περιλαμβάνουν τις ποσότητες των προϊόντων που αγοράστηκαν από ιδιώτες καταναλωτές και από συνεταιρισμούς.

⁽⁴⁾ Βλ. ιδίως τις αποφάσεις της στο πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων αριθ. NN 87/99, NN 88/99, NN 89/99, N 380/99, N 386/99 και αριθ. NN 95/99, N 384/99.

⁽⁵⁾ Βλ. κρατικές ενισχύσεις αριθ. N 299/96, N 290/96, N 278/96 και N 289/96.

- (18) Στις προαναφερθείσες περιπτώσεις η Επιτροπή ενέκρινε την αποζημίωση που δόθηκε στους παραγωγούς σε αντιστάθμιση των απωλειών που υπέστη το εισόδημά τους λόγω του ότι οι απώλειες στο μερίδιο της αγοράς και η πτώση της κατανάλωσης οφείλονταν όχι μόνο στην ανησυχία του κοινού, αλλά και σε ειδικούς παράγοντες που εμπόδιζαν την κανονική εμπορία των συγκεκριμένων προϊόντων (σειρά μέτρων που έλαβαν οι αρχές σε συνδυασμό με μια πολύ ιδιαίτερη συμπεριφορά των καταναλωτών και των μαζικών μέσων ενημέρωσης). Σε όλες τις προαναφερθείσες αποφάσεις υπήρχε απευθείας και άμεση σύνδεση μεταξύ του συνόλου των καταστάσεων που καθορίζουν ένα έκτακτο γεγονός και των απωλειών που υπέστησαν οι επιχειρήσεις.
- (19) Αν και ζητήθηκε από τις ιταλικές αρχές να αποδείξουν τη σύνδεση των απωλειών του εισοδήματος που υπέστησαν οι παραγωγοί και της ύπαρξης έκτακτου γεγονότος ώστε να μπορέσει η Επιτροπή να εγκρίνει την αντιστάθμιση των απωλειών αυτών κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2, στοιχείο β) της Συνθήκης, δεν μπόρεσαν έως τώρα να παράσχουν μια πειστική εξήγηση. Η ταχεία εξάπλωση μιας κατάστασης συναγερμού μεταξύ των καταναλωτών, η οποία μεταφράζεται σε έντονη διαταραχή της αγοράς στην οποία δραστηριοποιούνται οι ιταλοί πτηνοτρόφοι, σε απώλεια μεριδίου της αγοράς και, κατά συνέπεια, σε μείωση του κανονικού κύκλου εργασιών, δεν φαίνεται να αποτελεί, σύμφωνα με τις διαθέσιμες πληροφορίες, έκτακτο γεγονός κατά την έννοια της Συνθήκης. Επιπλέον, τίποτε δεν αποδεικνύει ότι οι εθνικές ή κοινοτικές αρχές έλαβαν μέτρα για την αποτροπή των πωλήσεων.
- (20) Ακόμη και αν υποτεθεί ότι ο αντίκτυπος των μαζικών μέσων ενημέρωσης ήταν μεγαλύτερος στην Ιταλία απ' ό, τι σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, λόγω της αυξημένης ευαισθησίας του κοινού σε θέματα ασφάλειας των τροφίμων και της ύπαρξης μιας πολύ κριτικής κοινής γνώμης όσον αφορά τα συστήματα παραγωγής του κτηνοτροφικού τομέα, δεν αποδεικνύεται και πάλι ότι το γεγονός αυτό μπορεί να χαρακτηριστεί έκτακτο.
- (21) Η Επιτροπή αναρωτήθηκε μάλιστα γιατί οι ιταλοί παραγωγοί δεν εκμεταλλεύτηκαν την κατάσταση αυτή για να αυξήσουν τις πωλήσεις των πτηνοτροφικών προϊόντων τους στο εξωτερικό (ή ακόμη και στην εθνική επικράτεια) δεδομένου ότι η Ιταλία, αντίθετα από το Βέλγιο, δεν περιλαμβανόταν στις χώρες που επλήγησαν άμεσα από την «κρίση της διοξίνης».
- (22) Μία ακόμη πλευρά του θέματος που πρέπει να διευκρινιστεί είναι η δήλωση των ιταλικών αρχών ότι οι παραγωγοί αναγκάστηκαν να καταμύξουν το απόλητο κρέας (4 150,8 τόνους τον Ιούνιο, 9 271,3 τόνους τον Ιούλιο και 2 595,9 τόνους τον Αύγουστο). Με βάση τη δήλωση αυτή, τα πτηνοτροφικά προϊόντα που έμειναν απόλητα κατά την περίοδο της κρίσης θα μπορούσαν να πωληθούν αργότερα. Εάν πράγματι συνέβαινε αυτό, οι απώλειες θα ήταν μικρότερες από εκείνες που δηλώθηκαν κατά την εξέταση του φακέλου. Επίσης, η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να εκτιμήσει ούτε τις ποσότητες κρέατος που έμειναν απόλητες εξαιτίας της μείωσης της ζήτησης η οποία συνδέθηκε με το φόβο της διοξίνης, ούτε το μέγεθος της υπερπαραγωγής λόγω κακής εκτίμησης της καλοκαιρινής ζήτησης.
- (23) Με βάση τις σκέψεις αυτές, η Επιτροπή δεν μπόρεσε να αποκλείσει την περίπτωση να πρόκειται για μια ενίσχυση που σκοπό είχε όχι να συμβάλει στην ανάπτυξη του τομέα, αλλά απλώς στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των παραγωγών, ενίσχυση η οποία χορηγήθηκε με αποκλειστική βάση την τιμή, την ποσότητα ή τη μονάδα παραγωγής, δηλαδή ενίσχυση λειτουργίας ασύμβατη με την κοινή αγορά σύμφωνα με το σημείο 3.5 των κοινοτικών κατευθυντηρίων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας⁽⁶⁾ (στο εξής «κατευθυντήριες γραμμές»).
- (24) Η Επιτροπή εξέφρασε επομένως αμφιβολίες σχετικά με την ύπαρξη σύνδεσης των απωλειών του εισοδήματος που υπέστησαν οι παραγωγοί του πτηνοτροφικού τομέα στην Ιταλία και του χαρακτηρισμού του γεγονότος ως εκτάκτου, καθώς και για το γεγονός ότι οι εν λόγω ενισχύσεις πληρούν τις προϋποθέσεις για να εγκριθούν κατ' εφαρμογή του άρθρου 87 παράγραφος 2 σημείο β) ή του άρθρου 87 παράγραφος 3 σημείο γ) της Συνθήκης (αφού, όσον αφορά την τελευταία παράγραφο, ούτε φαίνεται να συμβάλουν στην ανάπτυξη ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων) ή για να εγκριθούν σύμφωνα με κάποιο από τα σημεία των κατευθυντηρίων γραμμών.

III. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

- (25) Σε επιστολή τους της 24ης Οκτωβρίου 2001, η οποία καταχωρίστηκε στις 26 Οκτωβρίου 2001, οι ιταλικές αρχές υπενθύμισαν, κυρίως, ότι η μείωση της κατανάλωσης των πτηνοτροφικών προϊόντων κατά τη διάρκεια των μηνών Ιουνίου, Ιουλίου, Αυγούστου και, σε μικρότερη έκταση, έως και το Δεκέμβριο του 1999, δεν είχε αμφισβητηθεί στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας.
- (26) Σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, δεδομένου ότι οι απώλειες που προκλήθηκαν από την πτώση των πωλήσεων και τη μείωση των τιμών δεν είχαν αμφισβητηθεί από την Επιτροπή, το μοναδικό θέμα ήταν να αποδειχτεί η σύνδεση των απωλειών αυτών με την «κρίση της διοξίνης». Η σύνδεση αυτή, όπως υποστηρίζουν, αποδεικνύεται από το γεγονός ότι οι πρώτες πληροφορίες σχετικά με τη διοξίνη στα κοτόπουλα κυκλοφόρησαν στις 28 Μαΐου 1999, στις 19.00 και η αφηνία πτώση των πωλήσεων εμφανίστηκε από τον Ιούνιο του 1999 (μείωση των πωλήσεων κατά 29 % σε σχέση με τον Ιούνιο του 1998). Η καταναλωτική τάση στην Ιταλία ήταν ευθέως ανάλογη με την ανησυχία που δημιουργήθηκε στο κοινό από τα μαζικά μέσα ενημέρωσης, με αποτέλεσμα την πολύ μεγάλη πτώση των πωλήσεων τη στιγμή της πρώτης μετάδοσης των πληροφοριών σχετικά με τη διοξίνη, μια ανάκαμψή τους κατά το μήνα Ιούλιο, όταν μειώθηκε το ενδιαφέρον των μέσων, και την εκ νέου μείωση των πωλήσεων τον Αύγουστο, ύστερα από τη μετάδοση της απόφασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης να διπλασιάσει τα όρια ανοχής για τη διοξίνη σε ορισμένα προϊόντα. Από το μήνα Σεπτέμβριο κι έπειτα το ενδιαφέρον των μέσων μαζικής ενημέρωσης μειωνόταν όλο και περισσότερο για το θέμα αυτό και η κατανάλωση των πτηνοτροφικών προϊόντων επανήλθε προοδευτικά σε κανονικά επίπεδα.

⁽⁶⁾ EE C 232 της 12.8.2000.

(27) Συνεπώς, σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, η σύνδεση της ανησυχίας του κοινού η οποία δημιουργήθηκε ύστερα από τη μετάδοση των πληροφοριών σχετικά με τη διοξίνη στο Βέλγιο με την πτώση της κατανάλωσης και των τιμών είναι αδιαμφισβήτητη.

(28) Επομένως, απομένει να αποδειχτεί ότι η «κρίση της διοξίνης» που δημιουργήθηκε στην Ιταλία μπορεί να θεωρηθεί έκτακτο γεγονός κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2, στοιχείο β) της Συνθήκης. Η Επιτροπή έχει ήδη αναγνωρίσει το χαρακτηρισμό της «κρίσης της διοξίνης» που εκδηλώθηκε στο Βέλγιο ως έκτακτο γεγονός, δεδομένης της φύσης και του εύρους των περιορισμών που επιβλήθηκαν με σκοπό την προστασία της δημόσιας υγείας. Είναι αλήθεια ότι η Ιταλία δεν επλήγη άμεσα από την «κρίση της διοξίνης». Ωστόσο, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι επιπτώσεις της κρίσης ξεπέρασαν τα εθνικά σύνορα και έπληξαν γειτονικές χώρες, μεταξύ των οποίων και την Ιταλία.

(29) Σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, πρέπει να νοείται «έκτακτο γεγονός», κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2, στοιχείο β) της Συνθήκης, κάθε μη προβλέψιμο ή δύσκολα προβλέψιμο γεγονός, όπως οι φυσικές καταστροφές. Επομένως, πρέπει να αξιολογηθεί το ίδιο το γεγονός και όχι τα μέτρα που ελήφθησαν για την αντιμετώπισή του, τα οποία ήταν απλώς μια συνέπεια του γεγονότος αυτού. Εξάλλου, στην περίπτωση της ΣΕΒ στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο έκτακτος χαρακτήρας του γεγονότος είχε γίνει δεκτός από την Επιτροπή, λόγω της απαγόρευσης που έπληξε τις εξαγωγές κρέατος, αλλά κυρίως λόγω της πτώσης της κατανάλωσης βοείου κρέατος η οποία οφειλόταν στην αβεβαιότητα και στην ανησυχία που δημιουργήθηκαν στο κοινό από τις πληροφορίες σχετικά με τη ΣΕΒ. Η ίδια κατάσταση δημιουργήθηκε στην Ιταλία το 1999 ύστερα από την ανησυχία του κοινού σχετικά με τη διοξίνη. Η απαγόρευση των εξαγωγών που επιβλήθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν είχε σημαντική επίπτωση στη μείωση της κατανάλωσης, αφού, ακόμη και αν δεν είχε επιβληθεί η απαγόρευση, οι ξένοι καταναλωτές (όπως και οι άγγλοι καταναλωτές) θα είχαν έτσι κι αλλιώς περιορίσει την κατανάλωσή τους σε βόειο κρέας, εμποδίζοντας με τον τρόπο αυτό κάθε άλλη διέξοδο προς το εξωτερικό για τα συγκεκριμένα προϊόντα. Στην περίπτωση της διοξίνης το 1999, πρέπει να προστεθεί ότι όλες οι τρίτες χώρες είχαν απαγορεύσει, κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου, τις εισαγωγές κρέατος πουλερικών από την ΕΕ.

(30) Ο λόγος για τον οποίο οι Ιταλοί παραγωγοί δεν στράφηκαν ούτε προς τις ξένες αγορές ούτε προς την ιταλική αγορά συνδέεται με τον υπερεθνικό χαρακτήρα του γεγονότος, το οποίο ξεπέρασε κατά πολύ τα σύνορα του Βελγίου.

(31) Τα εισοδήματα ορισμένων ιταλικών πτηνοτροφικών επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια της περιόδου Ιουνίου-Αυγούστου 1999, μαρτυρούν σαφώς, σύμφωνα με τις ιταλικές

αρχές, την πτώση που καταγράφηκε σε επίπεδο τιμών και πωλήσεων.

IV. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Υπαρξη της ενίσχυσης

(32) Σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 1 της Συνθήκης, οι ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και οι οποίες νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές.

(33) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2777/75 του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1975, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του κρέατος πουλερικών ⁽⁷⁾, προβλέπει, στο άρθρο 19, ότι με την επιφύλαξη αντιθέτων διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα άρθρα 87, 88 και 89 της Συνθήκης εφαρμόζονται στην παραγωγή και το εμπόριο των προϊόντων που αναφέρονται στον εν λόγω κανονισμό.

(34) Το προτεινόμενο μέτρο προβλέπει την καταβολή δημόσιων κεφαλαίων σε ορισμένες επιχειρήσεις η εν λόγω ενίσχυση (η οποία ανέρχεται σε 20 δισ. ΙΤΛ) χορηγείται επιλεκτικά στους πτηνοτρόφους οι οποίοι θεωρείται ότι είχαν υποστεί απώλειες λόγω της «κρίσης της διοξίνης». Εξάλλου, το μέτρο αυτό ευνοεί ορισμένες παραγωγές (του πτηνοτροφικού τομέα) και είναι πιθανόν να διαταράξει τις συναλλαγές, λαμβανομένου υπόψη του μεριδίου της Ιταλίας στη συνολική παραγωγή πουλερικών στην Ευρωπαϊκή Ένωση (13,2%). Το 2001, η ιταλική μεικτή παραγωγή πουλερικών ανερχόταν σε 1 134 000 τόνους και η αντίστοιχη παραγωγή της ΕΕ των 15 σε 9 088 000 τόνους ⁽⁸⁾.

(35) Το εν λόγω μέτρο ανταποκρίνεται επομένως στον ορισμό των κρατικών ενισχύσεων που διατυπώνεται στο άρθρο 87 παράγραφος 1 της Συνθήκης.

Συμβατότητα της ενίσχυσης

(36) Η απαγόρευση της χορήγησης μιας κρατικής ενίσχυσης δεν είναι απόλυτη. Στην προκειμένη περίπτωση, οι ιταλικές αρχές επικαλέστηκαν τις εξαιρέσεις που προβλέπονται από το άρθρο 87 παράγραφος 2, στοιχείο β) της Συνθήκης, σύμφωνα με τις οποίες μπορούν να θεωρηθούν συμβατές με την κοινή αγορά οι ενισχύσεις που προορίζονται για την αποκατάσταση ζημιών οι οποίες προκλήθηκαν από φυσικές καταστροφές ή άλλα έκτακτα γεγονότα.

(37) Επειδή στη Συνθήκη δεν περιλαμβάνεται ο ορισμός του όρου «έκτακτο γεγονός», πρέπει να επαληθευτεί ότι η «κρίση της διοξίνης» που δημιουργήθηκε στην Ιταλία μπορεί να θεωρηθεί έκτακτο γεγονός κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2, στοιχείο β) της Συνθήκης.

⁽⁷⁾ ΕΕ L 282 της 1.11.1975, σ. 77.

⁽⁸⁾ Πηγή: Eurostat και Ευρωπαϊκή Επιτροπή

- (38) Σύμφωνα με τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας ⁽⁹⁾, στο πλαίσιο της αξιολόγησης των μέτρων που αποσκοπούν στην αντιστάθμιση των απωλειών που απορρέουν από φυσικές καταστροφές ή έκτακτα γεγονότα, η Επιτροπή εκτίμησε, λογικότατα, ότι έπρεπε να δοθεί περιοριστική ερμηνεία στις έννοιες «φυσική καταστροφή» και «έκτακτο γεγονός» που αναφέρονται στο άρθρο 87 παράγραφος 2, στοιχείο β), αφού οι έννοιες αυτές αποτελούν εξαιρέσεις από τη γενική αρχή της ασυμβατότητας των κρατικών ενισχύσεων με την κοινή αγορά, που ορίζεται στο άρθρο 87 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Έως τώρα, η Επιτροπή έχει δεχτεί ότι οι σεισμοί, οι χιονοστιβάδες, οι κατολισθήσεις και οι πλυμύρες μπορούν να θεωρηθούν φυσικές καταστροφές. Τα έκτακτα γεγονότα που έχουν γίνει δεκτά έως τώρα από την Επιτροπή είναι ο πόλεμος, οι εσωτερικές διαταραχές ή οι απεργίες, όπως επίσης, υπό ορισμένες προϋποθέσεις και σύμφωνα με την έκτασή τους, τα σοβαρά πυρηνικά ή βιομηχανικά ατυχήματα ή οι πυρκαγιές που οδηγούν σε πολύ σοβαρές απώλειες. Αντιθέτως, η Επιτροπή δεν έχει δεχτεί ως έκτακτο γεγονός πυρκαγιά η οποία εκδηλώθηκε σε απλή μεταποιητική μονάδα με κάλυψη από κανονική εμπορική ασφάλεια. Κατά γενικό κανόνα, η Επιτροπή δεν δέχεται τις εστίες νόσων ζώων ή φυτών ως φυσικές καταστροφές ή έκτακτα γεγονότα. Ωστόσο, σε μία περίπτωση έχει αναγνωρίσει ως έκτακτο γεγονός την εξαιρετικά εκτεταμένη διάδοση μιας άγνωστης έως τότε νόσου των ζώων. Λόγω των εγγενών δυσκολιών για την πρόβλεψη τέτοιου είδους γεγονότων, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να αξιολογεί τις προτάσεις χορήγησης ενισχύσεων σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 2, στοιχείο β) κατά περίπτωση, ακολουθώντας την καθιερωμένη στον τομέα αυτόν πρακτική. Αυτή η κατά περίπτωση ανάλυση είναι ιδιαίτερα απαραίτητη όταν πρόκειται για ενίσχυση σε ευαίσθητο τομέα, όπως είναι η πτηνοτροφία, όπου κάθε μέτρο παρέμβασης στις αγορές θα μπορούσε να πλήξει τα μέτρα που προβλέπονται από την κοινή οργάνωση αγορών.
- (39) Κατά γενικό κανόνα, η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχτεί ότι η χημική μόλυνση των τροφίμων που προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο θα μπορούσε να αποτελέσει, αυτή καθαυτή, έκτακτο γεγονός κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2, στοιχείο β) της Συνθήκης. Αντίθετα, ο κίνδυνος της μόλυνσης αποτελεί συνέπεια του γεγονότος ότι δεν εξασφαλίζονται τα υψηλότερα επίπεδα ποιότητας σε όλη την τροφική αλυσίδα.
- (40) Στην περίπτωση της «κρίσης της διοξίνης» στο Βέλγιο, χρειάστηκε να ληφθούν υπόψη πολλά στοιχεία πριν τελικά αποφασιστεί ότι η κρίση αυτή αποτελούσε έκτακτο γεγονός. Η Επιτροπή εκτίμησε κατ' αρχάς την έκταση των μέτρων που είχαν ληφθεί για να αντιμετωπιστεί η κρίση και να προστατευτεί η ανθρώπινη υγεία, μεταξύ των οποίων ήταν η απαγόρευση της διάθεσης στην αγορά και της λιανικής πώλησης κρέατος πουλερικών, η απαγόρευση των συναλλαγών και των εξαγωγών προς τρίτες χώρες ορισμένων προϊόντων ζωικής προέλευσης που προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο και τα ζώα και την επιβολή μιας σειράς συνθηκών, μεταξύ των οποίων

η επιτήρηση, η ιχνηλασιμότητα και ο έλεγχος των εν λόγω προϊόντων ⁽¹⁰⁾. Επομένως, ο χαρακτηρισμός του γεγονότος ως εκτάκτου βασιζόταν σε δύο στοιχεία, αφενός στην ανακοίνωση των βελγικών αρχών και στη λήψη έκτακτων μέτρων που ακολούθησε, και αφετέρου στο γεγονός ότι ήταν αδύνατον να διατεθεί στην αγορά η παραγωγή, με αποτέλεσμα οι βέλγοι παραγωγοί να βυθιστούν σε κατάσταση κρίσης. Η κρίση αυτή από τη φύση της και τις επιπτώσεις της στους ενδιαφερόμενους παράγοντες διέφερε πολύ από τη συνήθη κατάσταση και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες λειτουργεί κανονικά η αγορά. Η ραγδαία εξάπλωση της ανησυχίας μεταξύ των καταναλωτών και η απαγόρευση που επέβαλαν πολλές τρίτες χώρες στις εισαγωγές ζώων και ζωικών προϊόντων από το Βέλγιο επιδείνωσε την κατάσταση και προκάλεσε μεγάλες διαταραχές στην αγορά στην οποία δραστηριοποιούνταν οι βέλγοι παραγωγοί, απώλεια μεριδίων της αγοράς και, κατά συνέπεια, μείωση του κύκλου εργασιών συγκριτικά με ό, τι θα αναμενόταν από μια κανονική κατάσταση της αγοράς.

- (41) Ούτε η χημική μόλυνση των προϊόντων ούτε η πτώση των πωλήσεων ήταν αρκετή για να αποδοθεί ο χαρακτηρισμός «έκτακτο γεγονός», ο οποίος προέκυψε από το συνδυασμό των σημαντικών περιοριστικών μέτρων για την εμπορία και τις εξαγωγές των προϊόντων αυτών και της μείωσης των πωλήσεων και των τιμών. Το κλίμα συναγερμού και η αντίδραση των καταναλωτών απέναντι στη μόλυνση του κρέατος των πουλερικών από τη διοξίνη συνέβαλαν απλώς στο να χαρακτηριστεί το συγκεκριμένο γεγονός έκτακτο.
- (42) Στην περίπτωση των ιταλών παραγωγών, διαπιστώνεται ότι δεν επιβλήθηκε κανένα περιοριστικό μέτρο για την εμπορία και τις εξαγωγές ούτε για την προστασία της υγείας των καταναλωτών, αφού η χώρα δεν είχε πληγεί ευθέως από την κρίση. Ο μόνος απρόβλεπτος παράγοντας που δημιούργησε διαταραχή στην αγορά ήταν η εξάπλωση της ανησυχίας μεταξύ των καταναλωτών και η αντίδρασή τους σε μια μόλυνση που είχε εμφανιστεί αλλού.
- (43) Η κατάσταση στην Ιταλία δεν μπορεί να εξομοιωθεί με εκείνη των χωρών που επλήγησαν ευθέως από την κρίση. Έκτακτο γεγονός χαρακτηρίστηκε η «κρίση της διοξίνης» στο Βέλγιο και όχι η κρίση αυτή καθαυτή. Όπως αναφέρθηκε στις αιτιολογικές

⁽¹⁰⁾ Τα μέτρα αυτά υλοποιήθηκαν μέσω τριών αποφάσεων της Επιτροπής: απόφαση 1999/363/ΕΚ, της 3ης Ιουνίου 1999, για μέτρα προστασίας όσον αφορά την μόλυνση από διοξίνες ορισμένων ζωικών προϊόντων που προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο ή τα ζώα (ΕΕ L 141 της 4.6.1999, σ. 24). Τα μέτρα αυτά αφορούν κυρίως το κρέας των πουλερικών και όλα τα προϊόντα που προέρχονται από πουλερικά, όπως τα αυγά και τα προϊόντα τους, τα λίπη, οι ζωικές πρωτεΐνες, πρώτες ύλες που προορίζονται για τα τρόφιμα κ.λπ. αποφάσεις 1999/368/ΕΚ, της 4ης Ιουνίου 1999 και 1999/389/ΕΚ, της 11ης Ιουνίου 1999, για μέτρα προστασίας όσον αφορά τη μόλυνση από διοξίνες προϊόντων που προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο ή τα ζώα, και προέρχονται από βοοειδή και χοίρους (ΕΕ L 142 της 5.6.1999, σ. 46 και ΕΕ L 147 της 12.6.1999, σ. 26). Τα μέτρα αυτά αφορούν κυρίως το βόειο και χοίρειο κρέας, το γάλα και όλα τα προϊόντα που προέρχονται από αυτά.

⁽⁹⁾ ΕΕ C 28 της 1.2.2000, σ. 2.

σκέψεις 35 έως 38 ούτε η χημική μόλυνση των τροφίμων που προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο ούτε η εκδήλωση ενός κλίματος συναγερμού αποτελούν έκτακτο γεγονός κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2, στοιχείο β) της Συνθήκης.

- (44) Οι ιταλικές αρχές αναφέρθηκαν επίσης στην πρώτη «κρίση ΣΕΒ» στο Ηνωμένο Βασίλειο. Στη συγκεκριμένη αυτή περίπτωση, η έκτακτη κατάσταση στην οποία βρέθηκε ο τομέας του βοείου κρέατος συνδεόταν απόλυτα με τη γενική απαγόρευση των εξαγωγών ζώντων ζώων και βοείου κρέατος από το Ηνωμένο Βασίλειο προς τις ευρωπαϊκές και τις τρίτες χώρες. Οι επιπτώσεις των εμπορικών μέτρων που ελήφθησαν στο πλαίσιο της ΣΕΒ είχαν μία άνευ προηγουμένου έκταση στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η Επιτροπή τόνισε ότι, μεταξύ των μέτρων που είχαν ληφθεί για την αντιμετώπιση της κρίσης αυτής, ήταν η συνολική απαγόρευση που επιβλήθηκε στα βρετανικά κρέατα, καθώς και σε κάθε προϊόν με βάση τα κρέατα αυτά που θα μπορούσε να εισέλθει στην τροφική αλυσίδα του ανθρώπου ή των ζώων, και η οποία προκάλεσε μια άνευ προηγουμένου μείωση της εσωτερικής κατανάλωσης κρέατος. Η πτώση της κατανάλωσης συνδέθηκε, στην περίπτωση αυτή, με σοβαρούς περιορισμούς της αγοράς και δημιούργησε μια κατάσταση η οποία μπορούσε να χαρακτηριστεί έκτακτη.
- (45) Εξάλλου, στις πιο πρόσφατες περιπτώσεις ΣΕΒ στην Ευρώπη⁽¹¹⁾, η Επιτροπή υπενθύμισε ότι η μείωση των πωλήσεων ή των εισοδημάτων δεν χαρακτηρίστηκε έκτακτο γεγονός. Η μείωση των πωλήσεων θεωρείται συνέπεια ενός έκτακτου γεγονότος, το οποίο προκύπτει από το σπάνιο συνδυασμό διαφόρων παραγόντων. Όπως και στις προαναφερθείσες περιπτώσεις, ενισχύσεις που προορίζονται για την αντιμετώπιση έκτακτων γεγονότων κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2, στοιχείο β) της Συνθήκης εγκρίθηκαν για τις χώρες που επλήγησαν ευθέως, χώρες στις οποίες διάφοροι παράγοντες συνέβαλαν για να χαρακτηριστεί η κρίση έκτακτο γεγονός: οι πολύ αρνητικές επιπτώσεις για τους ευρωπαϊούς παραγωγούς γεωργικών προϊόντων, η κατάσταση συναγερμού που εξαπλώθηκε μεταξύ των καταναλωτών, η απαγόρευση που επιβλήθηκε από μεγάλο αριθμό τρίτων χωρών στις εισαγωγές ζώων και προϊόντων με βάση το κρέας από την ΕΕ, καθώς και πολλά περιστατικά που δεν ήταν δυνατόν να ελεγχθούν από τους κτηνοτρόφους που συνέβαλαν στην επιδείνωση της κατάστασης της κρίσης και στη δημιουργία ανησυχίας στους καταναλωτές. Ακολούθησε πολύ σοβαρή διαταραχή της αγοράς στην οποία δραστηριοποιούνται οι ευρωπαϊοί παραγωγοί, η διαδοχική απώλεια μεριδίων της αγοράς και, κατά συνέπεια, μείωση του κύκλου εργασιών συγκριτικά με ό, τι θα αναμενόταν από μια κανονική κατάσταση της αγοράς.
- (46) Ένα σημαντικό στοιχείο που ελήφθη υπόψη για να αναγνωριστεί η κρίση αυτή ως έκτακτο γεγονός από την Επιτροπή ήταν η σταθερότητα και η ισορροπία της αγοράς βοείου κρέατος πριν την εκδήλωση της κρίσης. Ωστόσο, όπως αποδεικνύεται στη συνέχεια (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 52 έως 55) και όπως δήλωσαν και οι ίδιες οι ιταλικές αρχές (βλ. επιστολές της 28ης Αυγούστου 2000 και της 15ης Νοεμβρίου

2000) αυτό δεν ίσχυε στην περίπτωση της αγοράς πουλερικών στην Ιταλία, η οποία βρισκόταν ήδη σε κατάσταση υπερπαραγωγής και πτώσης των τιμών.

- (47) Σε όλες τις προαναφερθείσες περιπτώσεις και ιδίως σε αυτές που αναφέρθηκαν από τις ιταλικές αρχές, το έκτακτο γεγονός δημιουργήθηκε στην εν λόγω χώρα και προκάλεσε τη λήψη σειράς περιοριστικών μέτρων, μέτρων ελέγχου της αγοράς και υγειονομικών μέτρων, τα οποία συνέβαλαν στη μείωση των πωλήσεων και στην πτώση των τιμών των συγκεκριμένων προϊόντων.
- (48) Εξάλλου, ένα έκτακτο γεγονός πρέπει τουλάχιστον να παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά ενός γεγονότος το οποίο, από τη φύση του και τις επιπτώσεις του στους ενδιαφερόμενους παράγοντες, διακρίνεται σαφώς από τις συνηθισμένες καταστάσεις και υπερβαίνει το πλαίσιο των κανονικών συνθηκών λειτουργίας της αγοράς. Η απρόβλεπτη φύση ενός γεγονότος ή η δυσκολία πρόβλεψης ενός τέτοιου γεγονότος μπορεί να συνηγορήσει στο να του αποδοθεί ο χαρακτηρισμός έκτακτο, αλλά δεν αρκεί για να χαρακτηριστεί ένα γεγονός έκτακτο κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2, στοιχείο β) της Συνθήκης.
- (49) Στην προκειμένη περίπτωση, η επικαλούμενη πτώση δεν διαφοροποιείται από άλλα γεγονότα που επηρεάζουν τη ζήτηση, όπως το κλείσιμο μιας αγοράς εξαγωγών. Ένα τέτοιο γεγονός είναι εξίσου απρόβλεπτο, αλλά αποτελεί μέρος των εμπορικών κινδύνων στους οποίους εκτίθεται μια επιχείρηση και δεν μπορεί να χαρακτηριστεί έκτακτο κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2, στοιχείο β) της Συνθήκης.
- (50) Σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, οι ιταλοί παραγωγοί δεν διέθεταν καμία άλλη διέξοδο, επειδή η κρίση είχε εξαπλωθεί κατά πολύ πέρα από τα βελγικά σύνορα και η μείωση της κατανάλωσης κρέατος πουλερικών είχε πλήξει ολόκληρη την Ευρώπη.
- (51) Ωστόσο, σύμφωνα με πληροφορίες τις οποίες διαθέτει η Επιτροπή, οι ενδοκοινοτικές εξαγωγές πουλερικών τους μήνες Ιούνιο και Αύγουστο 1999 είχαν παραμείνει σταθερές σε σχέση με την ετήσια τάση και μάλιστα είχαν αυξηθεί σε σχέση με το 1998. Οι ενδοκοινοτικές εξαγωγές για το μήνα Ιούλιο ήταν υψηλότερες από το μέσο όρο που καταγράφηκε για το 1999 και τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου έτους. Αν και η αύξηση αυτή δεν ήταν αρκετή για να διατεθεί το σύνολο του πλεονάζοντος αποθέματος που δήλωσαν οι ιταλικές αρχές, περιορίσε τις επιπτώσεις της κρίσης στους παραγωγούς, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να πωλήσουν ένα μέρος της παραγωγής τους στην κοινοτική αγορά. Οι ιταλικές αρχές δεν παρέιχαν κανένα αριθμητικό στοιχείο που να αποδεικνύει την απουσία άλλων διεξόδων στην κοινοτική αγορά, περιοριζόμενες απλώς στο να βεβαιώσουν ότι λόγω της κρίσης στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες είχε μειωθεί η κατανάλωση κρέατος πουλερικών. Σύμφωνα με τις ίδιες αρχές, όμως, ορισμένες χώρες, όπως η Δανία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ирλανδία, η Αυστρία, η Πορτογαλία, η Φινλανδία, η Σουηδία,

⁽¹¹⁾ Βλ., μεταξύ άλλων, τις ενισχύσεις N 113/A/2001 (απόφαση SG 01 290550 της 27.7.2001), N 437/2001 (απόφαση SG 01 290526D της 27.7.2001), N 657/2001 (απόφαση SG 01 292096 της 9.11.2001) και NN 46/2001 (απόφαση SG 01 290558 D της 27.7.2001).

το Ηνωμένο Βασίλειο, μπορούσαν να θεωρηθούν χώρες αναφοράς για τη σύγκριση των τιμών (βλ. αιτιολογική σκέψη 7 πιο πάνω) λόγω του ότι δεν είχαν πληγεί από την κρίση αυτή. Θα μπορούσαν επομένως να είναι και αποδέκτες ενός μέρους τουλάχιστον της πλεονάζουσας αυτής παραγωγής.

(52) Επιπλέον, λαμβανομένης υπόψη της πολιτικής της Επιτροπής όσον αφορά την εφαρμογή του του άρθρου 87 παράγραφος 2, στοιχείο β) της Συνθήκης στο γεωργικό τομέα, οποιαδήποτε υπεραντισταθμίση των απωλειών πρέπει να αποκλειστεί.

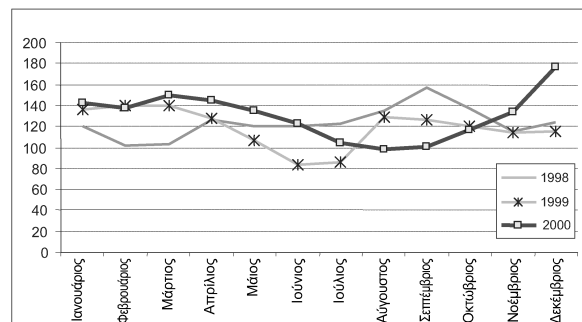
(53) Ο προβλεπόμενος από τις ιταλικές αρχές μηχανισμός αντιστάθμισης βασίζεται σε ενίσχυση για το κρέας που είχε παραχθεί και διατεθεί στην αγορά κατά τους μήνες Ιούνιο και Ιούλιο 1999, η οποία υπολογίστηκε βάσει της διαφοράς μεταξύ των μέσων τιμών στις χώρες που δεν επλήγησαν από την κρίση και των μέσων ιταλικών τιμών. Η διαφορά αυτή ανέρχεται, σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, σε 53,966 EUR/100 kg για τον Ιούνιο και σε 46,218 EUR/100 kg για τον Ιούλιο. Η ενίσχυση ανέρχεται σε 21 150 ITL/100 kg (δηλ. 10,92 EUR/100 kg) και σε 15 400 ITL/100 kg (δηλ. 7,95 EUR/100 kg).

(54) Αυτή μέθοδος υπολογισμού παρουσιάζει δύο προβλήματα. Το πρώτο αφορά τη δήλωση των ιταλικών αρχών σύμφωνα με την οποία το απώλητο απόθεμα καταψύχθηκε ⁽¹²⁾. Με τον τρόπο αυτό θα μπορούσαν να πωληθούν αργότερα τα πτηνοτροφικά προϊόντα που έμειναν απώλητα κατά την περίοδο της κρίσης. Εάν πράγματι συνέβαινε αυτό, οι απώλειες θα ήταν μικρότερες από εκείνες που δηλώθηκαν κατά την εξέταση του φακέλου. Οι ιταλικές αρχές δεν έκαναν κανένα σχόλιο επ' αυτού. Επομένως, δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο της υπεραντισταθμίσης των απωλειών μέσω της μετατοπισμένης χρονικά πώλησης ενός μέρους της παραγωγής σε κανονικές πιθανότατα τιμές. Επιπλέον, οι ιταλικές αρχές δήλωσαν ότι τον Ιούνιο του 1999 εσφάγησαν 43 170,1 τόνοι κοτόπουλων και το μήνα Ιούλιο 47 485,9 τόνοι, δηλαδή συνολικά 90 656 τόνοι (βλ. την επιστολή της 15ης Νοεμβρίου 2000), ενώ οι ποσότητες που πωλήθηκαν ανέρχονται σε 34 700 000 kg κρέατος για το μήνα Ιούνιο 1999 και σε 30 200 000 kg για το μήνα Ιούλιο, δηλαδή συνολικά σε 64 900 τόνους. Το μήνα Ιούνιο καταψύχθηκαν 4 150,8 τόνοι και το μήνα Ιούλιο 9 271,3 τόνοι, δηλαδή συνολικά 13 422,1 τόνοι. Δεν δόθηκε κανένα στοιχείο σχετικά με τον προορισμό του παραχθέντος κρέατος που ούτε πωλήθηκε ούτε καταψύχθηκε, γεγονός που δεν αποκλείει κάποιον άλλον εμπορικό προορισμό.

(55) Η Ιταλία στη συνέχεια αναφέρεται στις μέσες τιμές των άλλων ευρωπαϊκών χωρών που δεν επλήγησαν από την κρίση, χωρίς να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι στην Ιταλία η τάση των τιμών ήταν πτωτική πριν από τον Ιούνιο του 1999 ούτε τη μεταβλητότητα που παρουσιάζουν οι τιμές του κρέατος των πουλερικών. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η καταγεγραμμένη τάση στην Ιταλία κατά τα έτη 1998, 1999 και 2000 ⁽¹³⁾:

Μηνιαίες τιμές αγοράς για ολόκληρα κοτόπουλα

EUR/100 kg

(56) Σύμφωνα με τη δήλωση των ιταλικών αρχών, στον τομέα του κρέατος των πουλερικών υπήρχε ήδη υπερπαραγωγή και εξαιτίας αυτού οι παραγωγοί είχαν αποφασίσει, κατά το μήνα Μάρτιο, να σφαγιάσουν ένα μέρος των πουλερικών που επρόκειτο να σφαγούν τους μήνες Απρίλιο και Μάιο ώστε να μειώσουν την προσφορά κρέατος κατά το μήνα Ιούνιο κατά 4,8 %. Σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, λόγω της «κρίσης της διοξίνης», η σφαγή και η διάθεση στην αγορά του 10 % της παραγωγής του Ιουνίου μεταφέρθηκαν στους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο, προκαλώντας έτσι αύξηση της προσφοράς κατά τους δύο αυτούς μήνες. Βάσει των στοιχείων που έχει στη διάθεσή της η Επιτροπή, η εκτροφή νεοσσών αυξήθηκε κατά πολύ τους μήνες Φεβρουάριο, Μάρτιο και Απρίλιο ώστε να εκτιμάται ότι τον Ιούνιο η παραγωγή αυξήθηκε κατά 5,6 %.

(57) Από τη σύγκριση των στοιχείων που αφορούν τη σφαγή κοτόπουλων μεταξύ των μηνών Μαΐου και Αυγούστου 1999 με τα στοιχεία των αντιστοιχών μηνών του προηγούμενου έτους προκύπτει ότι υπήρξε, τουλάχιστον κατά το μήνα Μάιο του 1999, αύξηση της σφαγής και κατά συνέπεια αύξηση της προσφοράς κοτόπουλων σχεδόν κατά 9 %. Τον Ιούνιο του 1999 η προσφορά μειώθηκε κατά 10 % σε σχέση με τον Ιούνιο του 1998 και τον Ιούλιο του 1999 ο αριθμός των κοτόπουλων που εσφάγησαν ήταν υψηλότερος σχεδόν κατά 10 % του αριθμού που καταγράφηκε το 1998. Η ανοδική αυτή τάση της προσφοράς συνεχίστηκε και τον Αύγουστο του 1999 (+ 6,5 %). Δεδομένου ότι οι τιμές ακολουθούν γενικά την τάση της προσφοράς, θα μπορούσαμε να συνάγουμε μια μείωση των τιμών σε σχέση με τις τιμές του Απριλίου, οι οποίες ήταν ήδη μειωμένες σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, λόγω της υπερπαραγωγής. Επομένως, μια σύγκριση μεταξύ των τιμών των πουλερικών στην Ιταλία τον Ιούνιο και τον Ιούλιο και του μέσου όρου των τιμών στις χώρες που δεν επλήγησαν από την «κρίση της διοξίνης» θα οδηγούσε σε υπερκτίμηση της αξίας των κοτόπουλων στην Ιταλία.

(58) Λόγω της μεταβλητότητας των τιμών των κοτόπουλων στην Ιταλία και της πτωτικής τάσης των τιμών που είχε ήδη καταγραφεί πριν από την «κρίση της διοξίνης», οποιαδήποτε σύγκριση των τιμών πώλησης του Ιουνίου 1999 και εκείνων του Ιουνίου 1998 δεν θα ήταν σωστή και δεν θα αντικατόπτριζε την υπερπαραγωγή που γνώριζε ήδη η αγορά κοτόπουλου στην Ιταλία και τη συνακόλουθη πτώση των τιμών που είχε ήδη καταγραφεί. Η δήλωση των ιταλικών αρχών σύμφωνα με την οποία οι παραγωγοί είχαν ήδη λάβει μέτρα για τη διόρθωση της κατάστασης της αγοράς, προχωρώντας από το μήνα Μάρτιο στη σφαγή νεοσσών που κανονικά θα εσφάζοντο τους μήνες Απρίλιο και Μάιο με σκοπό να περιορίσουν την προσφορά κατά τους μήνες Ιούνιο και Ιούλιο, έρχεται σε

⁽¹²⁾ Βλ. την επιστολή της 23.5.2001, στην οποία οι ιταλικές αρχές δηλώνουν ότι οι παραγωγοί αναγκάστηκαν να καταψύξουν 4 150,8 τόνους τον Ιούνιο, 9 271,3 τόνους τον Ιούλιο και 2 595,9 τόνους τον Αύγουστο.

⁽¹³⁾ Δεδομένα που αφορούν τις ενδοκοινοτικές εξαγωγές κάθε είδους κρέατος πουλερικών (σε βάρος σφαγίων).

αντίφαση με τα στοιχεία που αφορούν την εκτροπή νεοσσών και, κατά συνέπεια, με τις προβλέψεις παραγωγής, που μαρτυρούν μια αύξηση της προσφοράς το μήνα Ιούνιο και μια μικρή μείωση (- 1,6 %) το μήνα Ιούλιο. Βάσει των στοιχείων αυτών, οποιαδήποτε πρόβλεψη των τιμών για τους μήνες Ιούνιο και Ιούλιο του 1999 (σε σχέση με τις τιμές του Ιουνίου 1998 ή με τις τιμές που καταγράφηκαν στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες που δεν επλήγησαν από την «κρίση της διοξίνης») θα ήταν εικτολογία.

- (59) Επομένως, η Επιτροπή μπορεί να συμπεράνει ότι δεδομένου ότι το κλίμα συναγερμού δεν αποτελεί έκτακτο γεγονός κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2, στοιχείο β) της Συνθήκης και ότι η μέθοδος υπολογισμού των απωλειών που προτείνεται από τις ιταλικές αρχές μπορεί να οδηγήσει σε υπερκτίμηση των απωλειών που υπέστησαν οι ιταλοί παραγωγοί κρέατος πουλερικών, το μέτρο δεν μπορεί να θεωρηθεί συμβατό με την κοινή αγορά βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 2, στοιχείο β) της Συνθήκης.
- (60) Ακόμη και αν αναλυθεί βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης, η ενίσχυση δεν μπορεί να θεωρηθεί συμβατή με την κοινή αγορά. Το άρθρο 87 παράγραφος 3, στοιχείο α) δεν εφαρμόζεται επειδή σκοπός της ενίσχυσης δεν ήταν να προωθηθεί η οικονομική ανάπτυξη περιοχών στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθιστα χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση.
- (61) Όσον αφορά το άρθρο 87 παράγραφος 3, στοιχείο β) της Συνθήκης, η εν λόγω ενίσχυση δεν προορίζεται για την προώθηση σημαντικών σχεδίων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ή για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους.
- (62) Εάν βασιστούμε στο άρθρο 87 παράγραφος 3, στοιχείο δ), σκοπός της εν λόγω ενίσχυσης δεν είναι η επίτευξη των στόχων που αναφέρονται στο άρθρο αυτό.
- (63) Όσον αφορά το άρθρο 87 παράγραφος 3, στοιχείο γ) της Συνθήκης, δεδομένου ότι ο εν λόγω νόμος κοινοποιήθηκε σωστά, σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3, από τις ιταλικές αρχές, για την αξιολόγησή του ισχύουν οι κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας⁽¹⁴⁾ (στο εξής «κατευθυντήριες γραμμές»). Σύμφωνα με το σημείο 23.3 των κατευθυντήριων γραμμών, οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές εφαρμόζονται στις νέες κρατικές ενισχύσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που έχουν ήδη κοινοποιηθεί από τα κράτη μέλη, αλλά για τις οποίες η Επιτροπή δεν έχει ακόμη αποφασίσει, με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2000.
- (64) Οι ενισχύσεις για την αντιστάθμιση των απωλειών εισοδήματος που συνδέονται με επιζωοτία διέπονται από το σημείο 11.4. Η κρατική ενίσχυση μπορεί να περιλαμβάνει εύλογη αποζημίωση για τα διαφυγόντα κέρδη, λαμβανομένων υπόψη των δυσχερειών που αφορούν την ανασύσταση της αγέλης ή την

εκ νέου φύτευση καθώς και της τυχόν περιόδου απομόνωσης ή αναμονής που επιβάλλεται ή συνιστάται από τις αρμόδιες αρχές, ώστε να καταστεί δυνατή η εξάλειψη της ασθένειας πριν την ανασύσταση του ζωικού κεφαλαίου ή την εκ νέου φύτευση της εκμετάλλευσης. Η υποχρεωτική σφαγή των ζώων κατόπιν εντολής της υγειονομικής/κτηνιατρικής αρχής, στο πλαίσιο σχεδίου πρόληψης και εξάλειψης της επιζωοτίας, αποτελεί επομένως προϋπόθεση για τη χορήγηση της ενίσχυσης αυτής.

- (65) Από την κοινοποίηση προκύπτει σαφώς ότι καμία εντολή σφαγής ζώων στο πλαίσιο σχεδίου πρόληψης και εξάλειψης της επιζωοτίας δεν δόθηκε από τις υγειονομικές/κτηνιατρικές αρχές, δεδομένου ότι η χημική μόλυνση δεν επηρέασε τις ιταλικές επιχειρήσεις. Κατά συνέπεια, το εν λόγω μέτρο δεν πληροί τους όρους που προβλέπονται στο σημείο 11.4 των κατευθυντήριων γραμμών.
- (66) Βάσει των όσων προαναφέρθηκαν, η ενίσχυση υπέρ των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παραγωγής πουλερικών δεν μπορεί να θεωρηθεί ενίσχυση για την αποζημίωση ζημιών που προκλήθηκαν από έκτακτο γεγονός κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2, στοιχείο β) της Συνθήκης, ούτε μπορεί να θεωρηθεί ενίσχυση που εμπίπτει στις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφος 3. Επομένως, η εν λόγω ενίσχυση εμφανίζεται ως ενίσχυση λειτουργίας, ασύμβατη με την κοινή αγορά, σύμφωνα με το σημείο 3.5 των κατευθυντήριων γραμμών⁽¹⁵⁾.
- (67) Η ενίσχυση αποτελεί επίσης παραβίαση των κανόνων που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2777/75, σύμφωνα με τον οποίο μόνο τα ακόλουθα μέτρα είναι δυνατόν να λαμβάνονται για τα προϊόντα που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 του κανονισμού αυτού: μέτρα για την προαγωγή μιας καλύτερης οργάνωσης της παραγωγής, της μεταποίησης και της εμπορίας τους· μέτρα για την ποιοτική βελτίωση· μέτρα για να καταστεί δυνατή η κατάρτιση βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων προβλέψεων βάσει των χρησιμοποιούμενων μέσων παραγωγής· μέτρα για να διευκολυνθεί η διαπίστωση της εξέλιξης των τιμών τους στην αγορά. Εξάλλου, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι περιορισμοί της ελεύθερης κυκλοφορίας που θα επέφερε η εφαρμογή μέτρων για την καταπολέμηση της διάδοσης των ασθενειών στα ζώα, είναι δυνατόν να ληφθούν έκτακτα μέτρα στήριξης της αγοράς που θίγεται από αυτούς τους περιορισμούς, κατά τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 17. Τα μέτρα αυτά λαμβάνονται μόνο κατά το μέτρο και για το χρονικό διάστημα που είναι αυστηρώς αναγκαία για τη στήριξη αυτής της αγοράς. Στην προκειμένη περίπτωση, κανένα τέτοιου είδους μέτρο δεν ελήφθη στην Ιταλία. Κανένα άλλο είδος κρατικής ενίσχυσης δεν μπορεί να χορηγείται σύμφωνα με τα άρθρα 87 έως 89 της Συνθήκης. Όπως αναφέρεται και στην προηγούμενη αιτιολογική σκέψη, η εν λόγω ενίσχυση δεν είναι σύμφωνη με τους κανόνες που διέπουν τις κρατικές ενισχύσεις και επομένως δεν είναι συμβατή με την κοινή αγορά.

⁽¹⁴⁾ ΕΕ C 28 της 1.2.2000, σ. 2.

⁽¹⁵⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 8.6.1995 για την υπόθεση T459/1993 (Siemens SA — Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων) Συλλογή (1995) 1675.

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ιταλία δεν μπορεί να εφαρμόσει αυτά τα μέτρα ενίσχυσης.

(68) Λαμβανομένων υπόψη των όσων προαναφέρθηκαν, η Επιτροπή μπορεί να συμπεράνει ότι οι ενισχύσεις που προβλέπονται από το πρόγραμμα A.I.M.A. υπέρ του πτηνοτροφικού τομέα αποτελούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 και δεν μπορεί να ισχύσει καμία από τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφοι 2 και 3.

Άρθρο 2

Η Ιταλία ενημερώνει την Επιτροπή, εντός προθεσμίας δύο μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης, σχετικά με τα μέτρα που έλαβε για την εφαρμογή της.

(69) Δεδομένου ότι το πρόγραμμα κοινοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, το οποίο προβλέπει ότι τα μέτρα ενίσχυσης δεν μπορούν να εφαρμοστούν παρά μόνο μετά την έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δεν συντρέχει λόγος για να ζητηθεί η ανάκτηση των ενισχύσεων.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ιταλική Δημοκρατία.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Βρυξέλλες, 19 Μαΐου 2004.

Άρθρο

Για την Επιτροπή

Οι ενισχύσεις που σκοπεύει να χορηγήσει η Ιταλία στο πλαίσιο του «εθνικού προγράμματος παρεμβάσεων A.I.M.A. για το έτος 1999» είναι ασύμβατες προς την κοινή αγορά.

Franz FISCHLER

Μέλος της Επιτροπής